

Gispen

Milieuverklaring 2009

Voorwoord

Dit is het voorwoord bij de derde EMAS-rapportage. (volgens EMAS III, versie november 2009)

2009 was het jaar waarin de wereld de volle omvang van de kredietcrisis heeft ervaren. Voorzichtige tekenen van herstel werden afgewisseld met berichten over nog grotere tegenvallers.

Prioriteiten verschuiven altijd, maar met een crisis van deze omvang is het maar al te eenvoudig om investeringen in een beter milieu uit te stellen of niet uit te voeren.

Gispen heeft ondanks de economische tegenwind een goed jaar doorgemaakt en, zeker zo belangrijk, goede vorderingen gemaakt op het gebied van milieu en energiebesparing. Onze constante focus op energiegebruik, zowel op kantoor als in de fabriek, heeft geresulteerd in een lager energieverbruik en een belangrijke kostenbesparing.

Nadrukkelijke aandacht op het rigoures scheiden van afval en het beter benutten en plannen van transportcapaciteit heeft ook een reductie gebracht in het aantal afvaltransporten.

Gispen heeft laten onderzoeken wat haar exacte klimaat "footprint" is. In haar streven om in 2019 volledig klimaatneutraal te kunnen werken is een programma in werking gezet om nader te onderzoeken op welke wijze onze processen zo kunnen worden verbeterd dat onvermijdelijke vervuilende activiteiten volledig bedrijfsintern kunnen worden gecompenseerd. Wij verwachten medio 2010 het predicaat "klimaatneutraal" te kunnen voeren.

Daarnaast is Gispen gesprekken aangegaan met marktpartijen in de sector renovatie en vastgoed herontwikkeling. Het is onze inschatting dat nieuwbouw van bedrijfspanden de komende jaren slechts mondjesmaat zal plaatsvinden maar dat renovaties en

herontwikkelingen van bestaande gebouwen een forse groei zal doormaken. Milieuvriendelijk of, bij voorkeur uiteraard, klimaatneutraal renoveren zal een zeer belangrijke overweging worden bij het maken van deze plannen en, gezien het beleid van Rijksoverheid dienaangaande, zelfs een kernvoorwaarde bij het verkrijgen van de benodigde vergunningen.

Gispem wil graag leidend zijn bij deze processen en zal zich met haar partners in deze prominent gaan manifesteren.

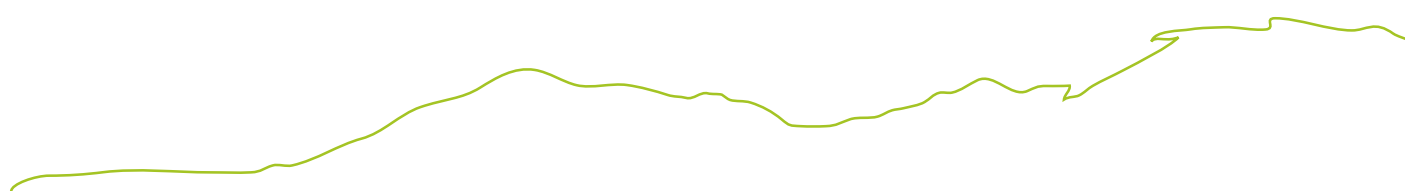
Daarnaast zijn wij een onderzoek gestart naar nieuwe materialen voor bureaubladen. Wij zoeken naar manieren om een vervuilend materiaal volledig te 'upcyclen' tot een hoogwaardig en duurzaam product dat, desgewenst, ook nog weer een volgende cyclus van nuttig gebruik in kan gaan.

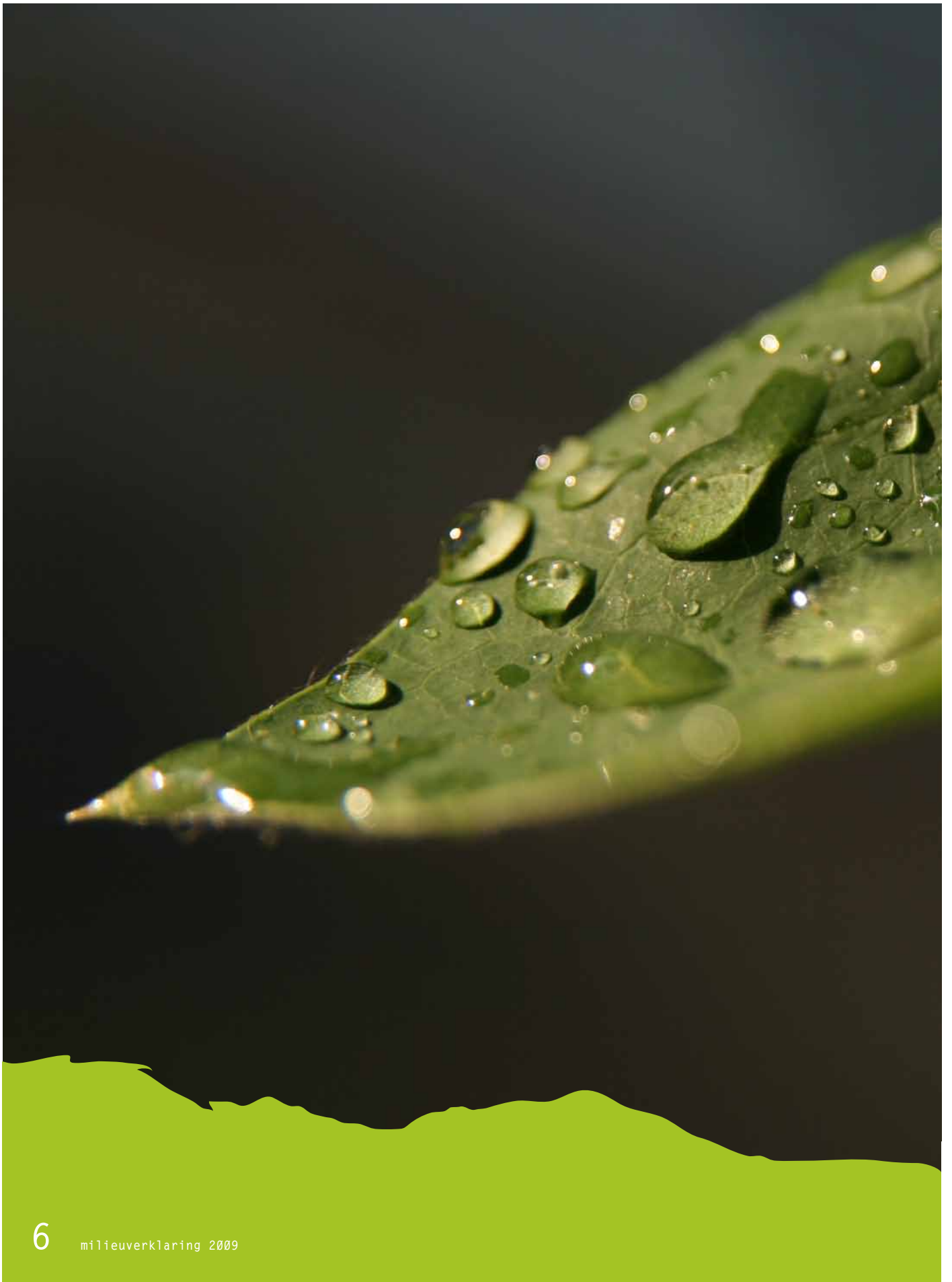
Ook in tijden van crisis moet ons doel blijven om te komen tot een continue vermindering van het effect van Gispem International BV op haar directe omgeving, met name waar dit negatieve milieuaspecten zijn.

Peter Veer,
Algemeen Directeur

Inhoudsopgave

Inleiding	7
Hoofdstuk 1. Bedrijfsprofiel	9
Hoofdstuk 2. Visie Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	14
Hoofdstuk 3. Milieuprestaties	21
Hoofdstuk 4. Milieudoelstellingen	34
Hoofdstuk 5. Gerealiseerde doelstellingen	39
Hoofdstuk 6. Toekomstplannen MVO	41
Bijlage 1: EMAS certificaat	44
Bijlage 2: Identificatie belangrijke milieuaspecten	45

Inleiding

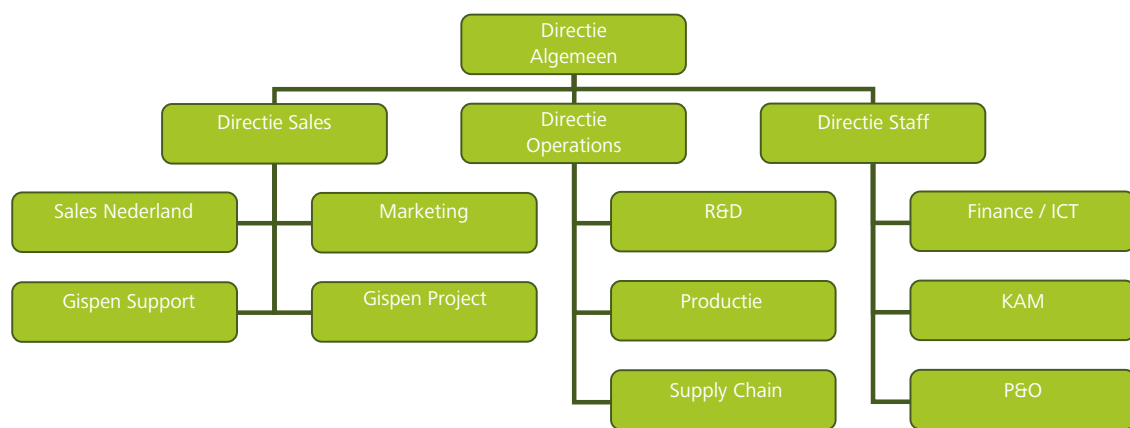
Voor u ligt de milieuverklaring 2009 van Gispen International BV (onderdeel van de Gispen Lensvelt Group). Dit is de derde milieuverklaring in het kader van de EMAS-verordening van de Europese Unie getoetst en in orde bevonden. De verklaring geeft een inzicht in de stand van zaken, ontwikkelingen en doelstellingen van relevante milieuaspecten. Daarnaast geeft het de milieuresultaten van 2009 en de trends in de milieuprestaties van de afgelopen jaren weer.

Met de aansluiting op het gecertificeerde milieuzorgsysteem volgens de ISO 14001 norm, en deze door een milieuverificateur gevalideerde milieuverklaring, is Gispen International BV, vestiging Culemborg, geregistreerd als deelnemer aan de EMAS verordening. Door deze vrijwillige deelname legt Gispen International BV zich toe op het continu verbeteren van de milieuprestaties in combinatie met haar bedrijfsactiviteiten.

De Gispen Lensvelt Group bereidt zich voor op een ontwikkeling tot duurzame onderneming. In deze milieuverklaring wordt daarom aandacht besteed aan het project "Gispen Duurzaam" dat zich organisatiebreed richt op maatschappelijk verantwoord ondernemen. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen wil onder meer zeggen dat er synergie is tussen mensen, financiële middelen en milieu. De in deze verklaring opgenomen beleidsverklaring MVO richt zich dan ook op de balans tussen deze drie gebieden en zal worden toegespitst op het milieubeleid van Gispen International BV.

Bij vragen of opmerkingen over de milieuverklaring 2009 of verzoeken tot toezending van dit verslag, kunt u zich wenden tot:

Gispen International BV
Ben Wammes
KAM manager
E ben.wammes@gispen.nl
T +31(0)345 474 229

Figuur 1.1: Organogram Gispens International BV

1. Bedrijfsprofiel

Gispen International BV creëert de best denkbare omgevingen waar mensen werken, leren en verzorgd worden. Onze missie "A better life at work", is gebaseerd op de overtuiging dat een functionele en aangename werkomgeving een positieve invloed heeft op mensen. Gispen gelooft in het bieden van duurzame oplossingen en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dat streven is verankerd in onze kernwaarden kwaliteit en duurzaam, innovatie en design, waarmee het bedrijf zich sinds 1916 weet te onderscheiden.

Gispen International BV is een zelfstandige Nederlandse onderneming. Sinds een aantal jaren maakt zij deel uit van de GispenLensveltGroup met vestigingen in Nederland en België. Een groot deel van het meubilair wordt in eigen fabrieken vervaardigd. Samen met Lensvelt worden inrichtingscomponenten geëxporteerd naar een groot aantal landen. Buiten de Benelux wordt de GispenLensveltGroup gepresenteerd als een geheel.

Gispen International BV opereert in Nederland onder de bedrijfsnaam Gispen International BV, met het hoofdkantoor in Culemborg. En in België onder de bedrijfsnaam Gispen België met het hoofdkantoor in Brussel. Daarnaast zijn er in beide landen in totaal zes verkoopvestigingen. Gispen International BV richt zich vooral op afnemers in de financiële wereld, de dienstensector, de overheid en zorg- en onderwijsinstellingen.

VISIE

Life at Work is de inrichtingsfilosofie van Gispén International BV. Deze is inzetbaar indien unieke organisaties om unieke kantoren vragen. Deze filosofie richt zich op het werkproces, de werkomgeving en de werkplek. Ze geeft richtlijnen voor individuele kantoorconcepten en een harmonieuze, functionele en plezierige werkomgeving. Het beoogde resultaat is een professionele werkomgeving, waarmee werk- en privéleven in balans gebracht kan worden.

WERKWIJZE

De Gispén Projectaanpak is een gefaseerde werkwijze die leidt tot een functionele en aangename werkomgeving voor de nieuwe werkomgeving van de klant. Deze werkwijze richt zich niet alleen op het inrichten, maar juist ook op het beheren van de werkomgeving.

Er worden een drietal fases onderscheiden, te weten inspiratiefase & creatiefase, realisatiefase en gebruiksfase. In iedere fase kan de klant een keuze maken uit een aantal diensten, zoals workshops, inventarisatie, ontwerp en projectmanagement in de eerste fasen van het project.

De mate waarin de dienstverlening door de klant door de verschillende fasen wordt afgenomen, bepaalt de rol die Gispén in het project speelt. Gispén kan dus zowel leverancier zijn van producten, als ook partner in de totale exploitatie van huisvesting.

KERNWAARDEN

Innovatie	Duurzaamheid	Design
Gispen cultuur	Hoogwaardig	Zuiver
Vooruitstrevend	Reputatie	Krachtig
Functionaliteit, vorm en materiaal	Afspraak is afspraak	Doordacht
Werkproces, werkomgeving en werkplek	Vertrouwen	Helder
Life at Work filosofie	Milieuzorg	Less is More
	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	Inspirerend
	Toekomstgericht	
	Weloverwogen	

Tabel 1.1: Kernwaarden Gispen Lensvelt Group

Productieproces

In Culemborg, waar de EMAS registratie voor geldig is, is naast het hoofdkantoor ook een productie faciliteit.

Milieumanagementsysteem

op het gebied van Kwaliteit, Arbo en Milieu tot één integraal managementsysteem. Het milieumanagementsysteem maakt hier onderdeel van uit en is opgezet en gecertificeerd volgens de maatstaven van ISO 14001:2004. De documenten zijn voor alle medewerkers toegankelijk via intranet. Op deze manier kan iedereen op de hoogte blijven van de bedrijfsnormen, richtlijnen en procesbeschrijvingen. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de in het integrale managementsysteem beschreven bedrijfsprocessen is belegd bij afdelingsmanagers. De verantwoordelijkheid voor doelstellingen die hieruit voortkomen, liggen bij de proceseigenaren. Er is een KAM-manager aangesteld om het management te ondersteunen en te adviseren. Daarnaast is de KAM-manager eindverantwoordelijke voor het integrale management systeem. De KAM-manager rapporteert aan de Directeur Staff die binnen het directieteam verantwoordelijk is voor het managementsysteem.

Audits zijn belangrijke instrumenten voor de continue verbetering van het management- en zorgsysteem. Tijdens de interne audits wordt het functioneren van het management- en zorgsysteem beoordeeld op de gebieden kwaliteit, arbeidsomstandigheden en milieu. Een certificatiebureau verzorgt de externe audits. Daarnaast wordt de inhoud van de milieuverklaring en/of het milieujarverslag jaarlijks geverifieerd, wat een vereiste is voor het behoud van de EMAS-registratie.

Meer informatie

Internationaal
www.gispen.com

Nederland
www.gispen.nl

2. Visie Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

BELEIDSVERKLARING MVO GISPEN LENSVELT GROUP

Gispens Lensvelt Group (hierna te noemen GLG) is actief in advies, verkoop, productie en realisatie van totaalrichtingsconcepten bij met name zakelijke afnemers in de Benelux en daarbuiten. Zij doet dit, naast het verlenen van services en de verkoop van handelsproducten, met eigen producten, die in de productiebedrijven in Culemborg en China worden gemaakt. GLG streeft met haar activiteiten naar het optimaliseren van bedrijfsprocessen bij haar afnemers door het maximaliseren van het welbevinden en hiermee de effectiviteit van werknemers in de werkomgeving.

GLG gelooft dat het welbevinden en hiermee de effectiviteit van mensen sterk samenhangt met de beleving van de omgeving waarin zij zich bevinden. Dit geldt net zo goed voor de (zakelijke) ingerichte omgeving als de natuurlijke omgeving. GLG is zich bewust van de invloed van haar handelen op de omgeving en wil eraan bijdragen dat de natuurlijke omgeving ook voor toekomstige generaties behouden en beschikbaar blijft. Dit doet GLG door duurzaamheid steeds verder te integreren in haar bedrijfsprocessen. Hiermee wordt een bedrijfscollectief bewustzijn gecreëerd dat het mogelijk maakt ook met haar partners en afnemers constructieve initiatieven op te zetten die gericht zijn op het verantwoord inzetten van mensen en gebruik van grondstoffen. GLG is actief zowel als afnemer, producent, toeleverancier en adviseur en streeft er naar in al deze rollen samen met haar partners op een duurzame, verantwoordelijke wijze te acteren.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is voor GLG een geïntegreerd onderdeel van de bedrijfsvoering. GLG heeft dit geïntegreerd in het KAM –zorgstelsel. Het MVO-beleid van GLG richt zich op de drie dimensies People, Planet en Profit. Op sociaal en milieutechnisch gebied wordt een balans gezocht met de winstdoelstellingen.

 People Sociaal	 Planet Milieu	 Profit Winst
Arbeidsomstandigheden	Milieuaspecten van: <ul style="list-style-type: none"> ✦ producten ✦ productieactiviteiten ✦ diensten 	Organisatiebeleid en management op MVO
Mensenrechten	Uitdragen en promoten van duurzame consumptie en productie	Wettelijke naleving regels
Eerlijke handel en productie	Gebruik duurzame grondstoffen	Verantwoordingsplicht (jaarverslagen)
Consumentenaangelegenheden	Klimaatverandering en ecosystemen	Transparantie
Ontwikkeling en bijdrage aan gemeenschap		Ethische codes
ISO 9001, ISO 26000, OHSAS	ISO 9001, ISO 26000, ISO 14001	Erkenning van stakeholders en stakeholderbelangen
		ISO 9001, ISO 26000

Figuur 2.1: Grafische weergave beleidsverklaring MVO voor de Gispen Lensvelt Group

PRAKTIJK

GLG voelt zich als organisatie verantwoordelijk voor het welzijn van de maatschappelijke omgeving waarin zij acteert. GLG ontplooit diverse initiatieven om de omgeving waarin zij actief is mee te laten delen in de ontwikkeling die GLG doormaakt. Zij doet dit o.a. op het gebied van opleiding en uitwisselingsprogramma's.

Centraal staat de invloed die GLG met haar handelen heeft op de (productie)omgeving. Zij wil een proactieve rol spelen in maatschappelijke kwesties op elk niveau. Daarnaast streeft zij ernaar mogelijk negatieve effecten van haar activiteiten op de samenleving en het milieu te minimaliseren. Hiertoe is zij te allen tijde bereid in gesprek te treden met belangenorganisaties teneinde het MVO denken en handelen verder te optimaliseren. GLG is met ingang van 1 juli 2010 klimaatneutraal en heeft zich als doel gesteld om uiterlijk in 2019 haar bedrijfsprocessen zo te hebben ingericht dat CO2-compensatie niet meer nodig is.

Belangrijk is een onderscheid te maken in de verschillende hoedanigheden waarin GLG zich presenteert. GLG is zowel afnemer, producent/leverancier als adviseur en vervult een belangrijke schakelrol in de keten. GLG erkent haar maatschappelijke positie door eisen te stellen aan toeleveranciers en zichzelf eisen op te leggen waar het gaat om het leveren van producten en diensten.

PEOPLE

GLG geeft invulling aan maatschappelijke vraagstukken op sociaal gebied: GLG streeft naar een diverse samenstelling van haar medewerkersbestand. GLG gaat verantwoord om met haar politieke en maatschappelijke verantwoordelijkheid. GLG levert een actieve bijdrage aan de maatschappelijke (culturele) ontwikkeling van de directe omgeving rondom haar productielocaties.

PLANET

Het beleid van GLG is erop gericht een toegevoegde waarde te leveren aan het milieu en bewust toegebrachte schade aan het milieu te vermijden.

Daarnaast wil GLG milieubedreigende situaties voorkomen en altijd verbeteren waar het gaat om milieubescherming. Hiervoor zijn doelstellingen en procedures vastgesteld. GLG stuurt op milieubewustwording onder alle medewerkers en toeleveranciers. GLG stimuleert en ontwikkelt nieuwe producten met een duurzaam* karakter voor mens en milieu.

PROFIT

GLG is continu bezig haar sociale, milieutechnische en economische (People, Planet en Profit) doelstellingen in balans te brengen. Dit wordt gepresenteerd in een Milieu Jaarverslag (=milieuverklaring 2009) en een kwartaal overzicht waarin de bedrijfsresultaten worden gecommuniceerd. Doelstellingen worden vastgesteld aan de hand van kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren. Tevens informeert zij in haar Milieu Jaarverslag over de ontwikkelingen op haar productielocatie in Nederland en daarbuiten en zoveel mogelijk over de wijze waarop haar toeleveranciers werken.

PEOPLE, PLANET, PROFIT EN HET KAM BELEID

Vanuit MVO beleidsdoelstellingen is een vertaling gemaakt naar doel- en taakstellingen zoals vastgelegd in het managementsysteem. Dit systeem voldoet aan de internationale ISO 9001, EMAS, ISO 14001 en OHSAS 18001 standaarden. Op basis van deze normering wordt gestreefd naar efficiënte en rendabele bedrijfsvoering, kwalitatief hoogwaardige en veilige producten en diensten. Tevens wordt een actief milieu- en veiligheidsbeleid gehanteerd. Doel van dit beleid is het bevorderen van het welzijn van medewerkers alsmede een minimale milieubelasting bij werkzaamheden. Toeleveranciers en ketenpartners worden gemotiveerd vergelijkbare beleidsuitgangspunten te hanteren.

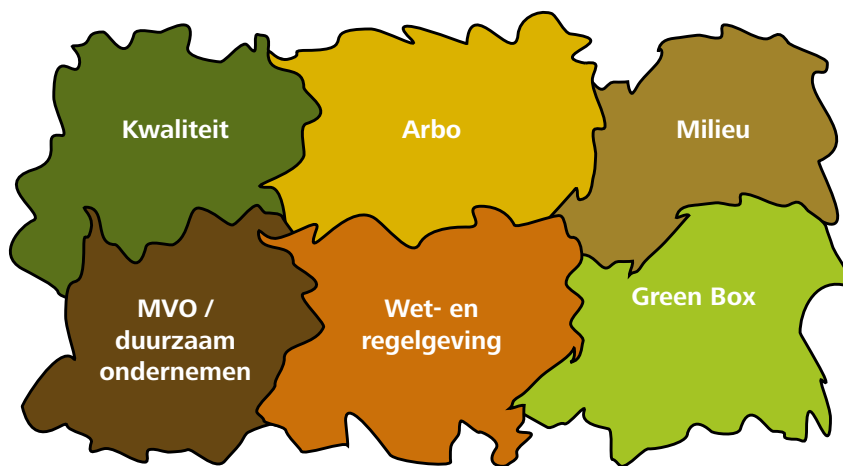

* Definitie duurzaam:

Het leveren van concurrerend geprijsde goederen en diensten, die in de behoeften van de mens voorzien en die kwaliteit aan het leven geven, waarbij geleidelijk de milieubelasting en het grondstof- en energieverbruik door de levenscyclus en in de keten gereduceerd worden tot een niveau dat ten minste in balans is met de draagkracht van de aarde.

De medewerkers worden gehouden aan de vastgelegde procedures en werkinstructies en zullen tijdens de werkzaamheden worden geïnformeerd over de risico's voor hun gezondheid, veiligheid, welzijn en voor het milieu. Van alle medewerkers wordt op KAM gebied een actieve rol verwacht en gestimuleerd.

Leveranciers en onderaannemers worden geselecteerd op basis van hun prestaties en organisatie. Kwaliteit, ARBO, Milieu en duurzaamheid spelen hierin een grote rol. De leveranciers geven door ondertekening van de gedragscode aan te voldoen aan deze eisen, in 2010 wordt gestart met het periodiek checken van haar leveranciers. waardoor GLG er zeker van is dat haar leveranciers en onderaannemers kunnen voldoen aan haar eisen.

Figuur 2.2: Verbinding aandachtsgebieden MVO

Evenzo is het beleid erop gericht fouten te voorkomen en de oorzaken van deze fouten weg te nemen. Door afwijkingen te analyseren en hiervan te leren verbetert GLG de kwaliteit van haar dienstverlening en optimaliseert zij haar KAM zorgsysteem.

Het KAM beleid zal tenminste voldoen aan de (lokaal geldende) wet- en regelgeving en vormt een kader voor het stellen en beoordelen van doel- en taakstellingen.

Gispen International BV hanteert een zogeheten Green Box. Hierin staan alle producten met een specificatie van toegepaste materialen en oppervlaktebehandeling. Hieruit is het beleid bij ontwerp gericht op vermindering van de milieubelasting te herleiden (o.a. een zo laag mogelijke variëteit aan materialen, goede recyclebaarheid en een zo laag mogelijk gewicht van materialen). Een belangrijk voordeel van de Green Box is dat alle informatie met betrekking tot milieuaspecten op één plaats is samengebracht en opvraagbaar is.

MAATSCHAPPELIJKE AANDACHTSPUNTEN

GLG richt zich op 4 aandachtsgebieden die betrekking hebben op de hoofdactiviteiten van haar onderneming. Deze komen terug in de subverklaringen van de beleidsverklaring Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen:

- ✦ het bewaken en minimaliseren van de negatieve invloed van haar productie- en transportprocessen op het milieu, o.a. het beperken van de CO2 uitstoot en het terugbrengen van grondstof- en energieverbruik
- ✦ het in acht nemen van de internationale mensenrechten bij haar toeleveranciers en in haar eigen productieprocessen;
- ✦ het vergroten van de veiligheid en kwaliteit van leven voor de leefomgeving;
- ✦ het vergroten van de veiligheid en kwaliteit van werken voor medewerkers.

GISPEN INTERNATIONAL BV

Gispem International BV conformeert zich, als onderdeel van GLG, aan de beleidsverklaring zoals hierboven is weergegeven. Het milieuzorgsysteem van Gispem International BV is sinds 2002 gecertificeerd conform ISO 14001. De EMAS registratie is in 2008 verkregen. Het kwaliteitssysteem is gecertificeerd in 1996 conform ISO 9001. Gispem International BV heeft een integraal zorgsysteem voor Kwaliteit, ARBO en Milieu.

Uiteindelijk zal Gispem International BV in de toekomst ook de principes van ISO 26000 integreren in haar managementsysteem.

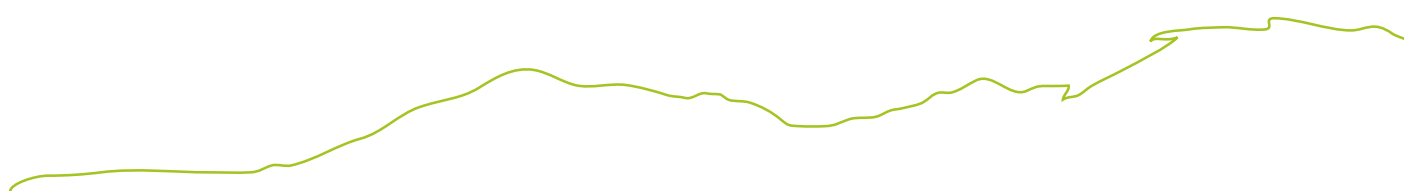
3. Milieuprestaties

Gispen International BV is al jaren intern aan de slag om haar milieubelasting te reduceren. Al in 1996 heeft dit geleid tot een nominatie voor de Gelderse Milieuprijs. Gispen legt al sinds de jaren 90 haar milieuprestaties vast. Om de belasting voor het milieu te minimaliseren is gekozen voor aanpak bij de bron. Door te kiezen voor andere productieprocessen heeft Gispen International BV de uitstoot van vluchtige organische stoffen kunnen elimineren en is er een afname van gevaarlijk afval gerealiseerd. In dit hoofdstuk worden de milieuprestaties van Gispen International BV voor de belangrijkste milieuaspecten aan de hand van schaalweergaven (1-100%) grafisch weergegeven. De maximale prestatie/emissie in enig jaar is op 100% vastgesteld.

In de milieuverklaring wordt de laatste 5 jaar weergegeven. Als referentie jaar geldt 2007 omdat we over dit jaar zijn gestart met het schrijven van de milieuverklaring.

De indicatielijn in de grafiek geeft de verhouding aan tussen genoemd onderwerp en de omzet. Dit is aangegeven vanaf 2006 omdat we daarvoor met een gebroken boekjaar werkten.

Gispen International BV is lid van de FME. Er zijn geen actuele branchecijfers bekend waarmee een vergelijk gemaakt kan worden m.b.t de milieuprestaties.

GEBRUIKTE MATERIALEN

Er bestaat voor onze bestaande klanten de mogelijkheid om per Gispens product de samenstelling (gebruikte materialen) via www.gispens.com op te vragen.

Voor nieuwe klanten kunnen deze gegevens desgewenst deel uitmaken van de offerte cq aanbesteding.

EMISSIE

Uitstoot vluchtige organische stoffen

Gispens International BV heeft zich in het verleden geconformeerd aan KWS 2000. In 1995 heeft Gispens International BV de doelstelling gesteld voor het jaar 2000 al behaald.

Vanaf 2006 is de uitstoot van vluchtige organische stoffen gereduceerd tot nul en wordt daarom niet meer in de milieuverklaring opgenomen.

CO₂

Over 2009 is een Carbon Footprint gemaakt. De totale uitstoot van CO₂ bedraagt over 2009 1722 ton exclusief stroom, vanaf 1 januari 2009 koopt Gispens voor haar locatie Culemborg groene stroom in.

Overig

De overige emissie van Gispens naar de lucht komen vanuit de branders t.b.v. proceswarmte (ovens lakkerij) en ruimteverwarming. Deze branders worden jaarlijks gekeurd, hierbij zijn geen afwijkingen geconstateerd.

Op basis van de meetrapporten en het gasverbruik geeft dit een uitstoot van NO_x van 529 kg over 2009.

BIODIVERSITEIT

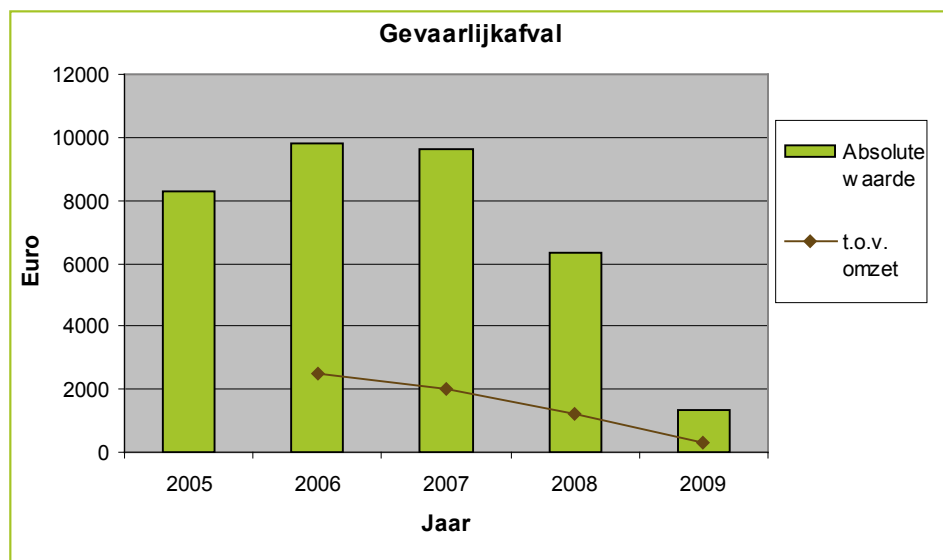
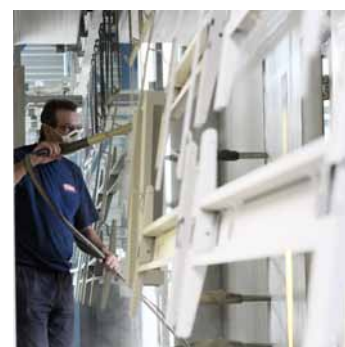
Ons perceel beslaat 33500 m², hiervan is 23.500 m² bebouwd.

GEVAARLIJK AFVAL

Gispen International BV spant zich in voor het terugdringen van gevaarlijk afval. Onderstaande grafiek 3.1 geeft het resultaat in Euro's weer, omdat bij de verschillende stoffen met diverse meeteenheden gewerkt wordt (stuks, kilogrammen, liters).

De afvalstroom gevaarlijk afval bestond in 2009 voornamelijk uit klein chemisch afval en met olie verontreinigd afval. Ondanks de stijgende kosten van gevaarlijk afval is er een daling bereikt door alternatieven te vinden in het productieproces en door goede samenwerking met de juiste toeleveranciers. Het restant van de gebruikte poederlak vindt via de leverancier een nieuwe toepassing als grondstof.

De daling in 2009 komt mede doordat het niet noodzakelijk is geweest om de voorbehandeling van onze lakstraat af te voeren.

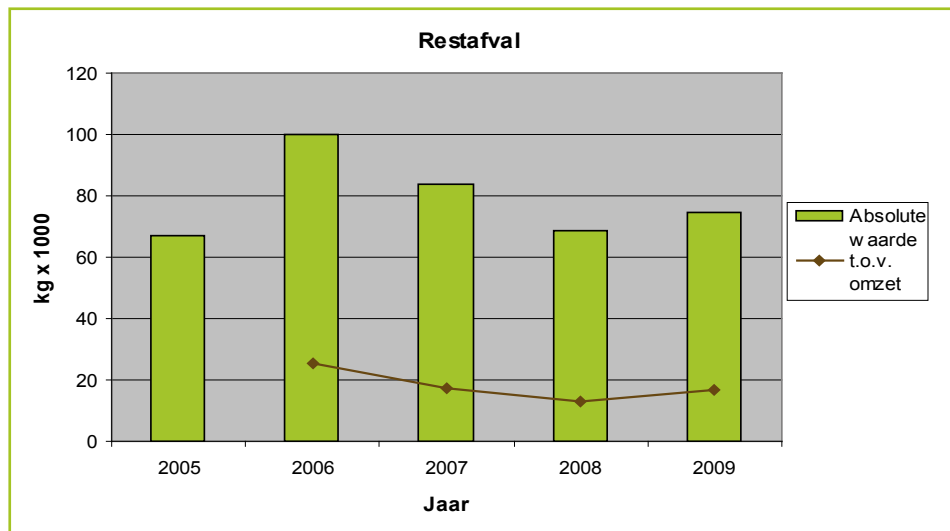
Grafiek 3.1: Gevaarlijk afval (€)

In 2009 bestond de afvalstroom gevaarlijk afval uit: 16 TL buizen, 204 kg Kca, 182 kg met olie verontreinigd(poetsdoeken, korrels ed), 122 kg spuitbussen en 274 kg diversen(o.a. incurante verfresten)

RESTAFVAL

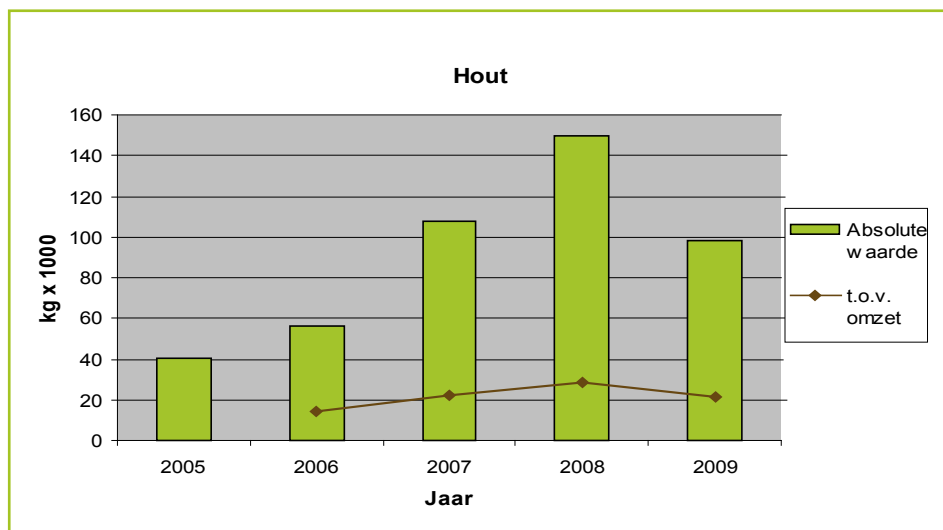
Vanaf 2006 is er minder restafval. Deze daling is gerealiseerd door aanpak bij de bron en het optimaliseren van afvalscheiding. De lichte stijging in 2009 is veroorzaakt door het niet volledig scheiden van het verpakkingsmateriaal bij onze kasten montagelijijn. Dit komt omdat we steeds meer onderdelen toegeleverd krijgen en ook meer verpakkingsmateriaal. Eind 2009 is de inzameling van afval bij deze lijn aangepast en zijn er extra containers geaatst. Er vindt nu ook volledige scheiding van afvalstromen plaats.

Grafiek 3.2: Restafval (kg)

HOUTAFVAL

De daling van de hoeveelheid houtafval komt door hergebruik emballage van een paar toeleveranciers en doordat we veel minder plaatstaal hebben ingekocht en hierdoor dus ook minder hout wat dienst doet als verpakkingsmateriaal van plaatstaal.

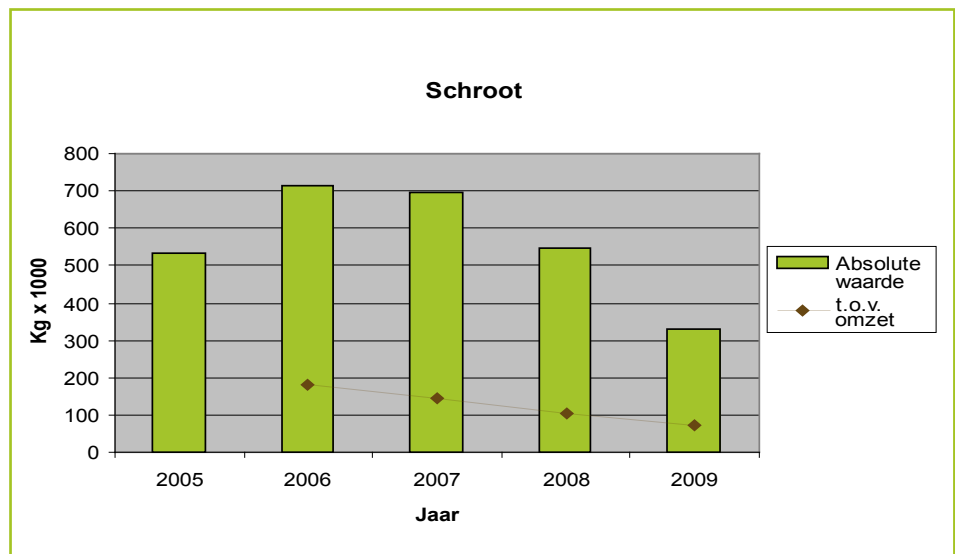

Grafiek 3.3: Houtafval (kg)

SCHROOTAFVAL

Uit grafiek 3.4 valt af te lezen dat de hoeveelheid schrootafval verder is afgenomen. Dit is te verklaren door een efficiënter gebruik van grondstoffen en anderzijds door het meer inkopen van halffabricaten waardoor er minder is geproduceerd in de metaalbewerking. Het schrootafval wordt gescheiden aangeleverd bij de afvalinzamelaar om een zo hoogwaardig mogelijk hergebruik te realiseren.

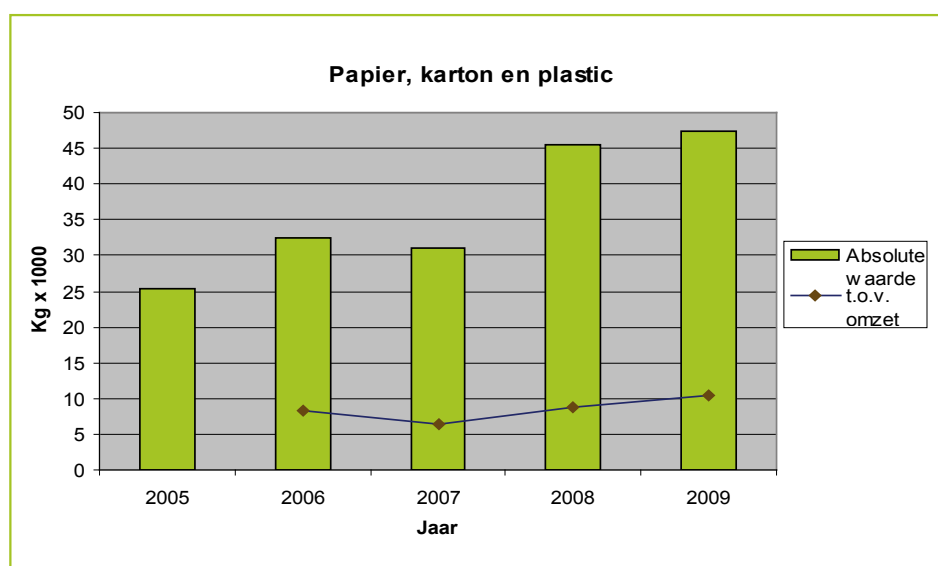

Grafiek 3.4: Schrootafval (kg)

AFVAL: PAPIER, KARTON EN PLASTIC

Er is in 2009 een grote afname geweest van afvoer van verpakkingsmateriaal. Dit kunnen we verklaren doordat bij inname het karton wordt beoordeeld en indien mogelijk weer ingezet. Daarnaast is er een wijziging in de verpakking/emballage toeleveranciers half-fabricaten.

De stijging in 2008 is vooral veroorzaakt door een toename van de verkoop van handelsproducten. De mix van producten die verkocht worden heeft invloed op de hoeveelheid verpakkingsmateriaal. Dit verklaard mede voor een deel de afname.

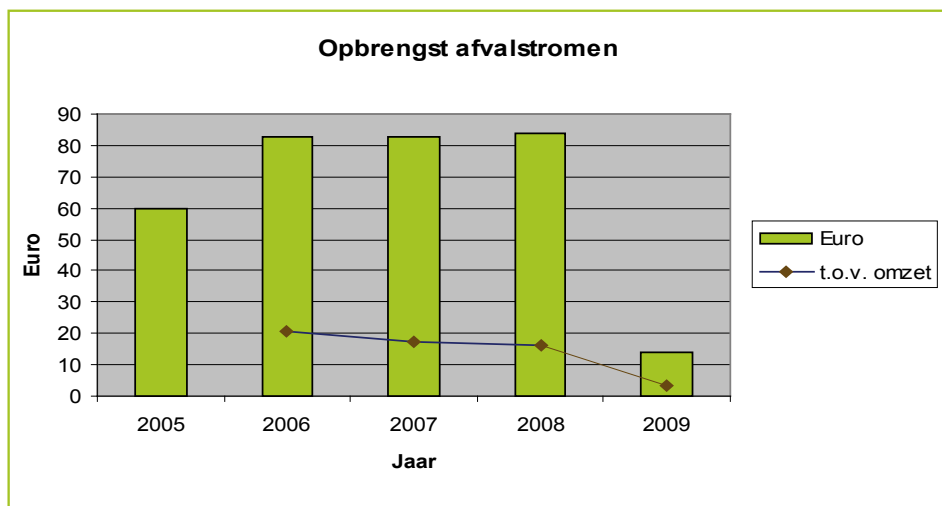
Grafiek 3.5: Afval: Papier, karton en plastic (kg)

VAN KOSTEN NAAR OPBRENGST VAN AFVAL

De opbrengst van afval is in 2009 belangrijk minder dan in 2008. Dit komt met name doordat we veel minder schroot hebben afgevoerd en de negatieve prijsontwikkeling van schroot op de staalmarkt.

In grafiek 3.6 wordt dit overzicht over de laatste 5 jaar grafisch weergegeven.

Grafiek 3.6: Van kosten naar opbrengst van afval (€)

ENERGIE

Gispen International BV is de laatste jaren diverse projecten gestart om het energieverbruik terug te dringen. Voorbeelden, gerealiseerd in 2008, zijn: nieuwe dakisolatie, plaatsen van een sneldeur bij losplaats, afdichting laadstations in de expeditie, op alle wisselwerkplekken en vergaderruimten zijn sensoren geplaatst voor automatisch in- en uitschakelen van de verlichting, en er zijn acties op het voorkomen van verspilling door o.a. voorlichting in het afdelingsoverleg.

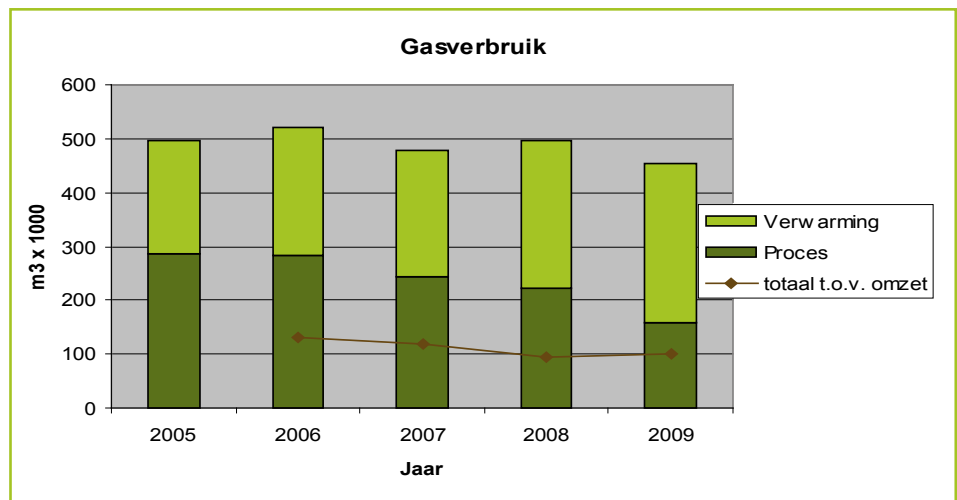

GAS

Uit grafiek 3.7 valt af te leiden dat er na 2005 een afname is van het gasverbruik in het proces. Het gasverbruik voor verwarming van (kantoor)ruimtes wordt in belangrijke mate bepaald door het klimaat. Over 2009 is er een daling van het gasverbruik dit ondanks een stijging bij het gasverbruik voor verwarming (2009 was een koud voorjaar). Het verbruik t.b.v. het proces is dus verder afgenomen. Deels door het efficiënter plannen van het te lakken werk en het kritisch beoordelen van de aan- en uitlooptijden van de ovens in de lakstraat.

De grootste daling van gasverbruik is veroorzaakt door minder productie in de lakkerij.

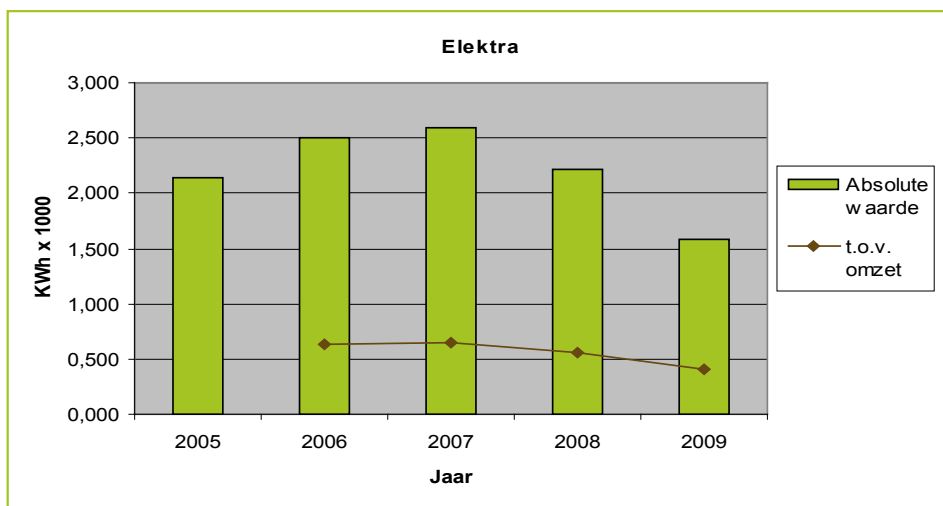

Grafiek 3.7: Gasverbruik (m³)

ELEKTRA

De verdere daling in elektra in 2009 is veroorzaakt door een andere verhouding tussen handelsproducten en eigen producten waardoor Gispen International BV in haar productieproces de ploegendienst verder heeft afgebouwd en ook in de metaalbewerking naar dagdienst is gegaan.

De aan Gispen geleverde elektriciteit is afkomstig van hernieuwbare energiebronnen, zoals zon, wind, water en biomassa. Hiervoor is door onze leverancier Trianel Energie BV een certificaat afgegeven.

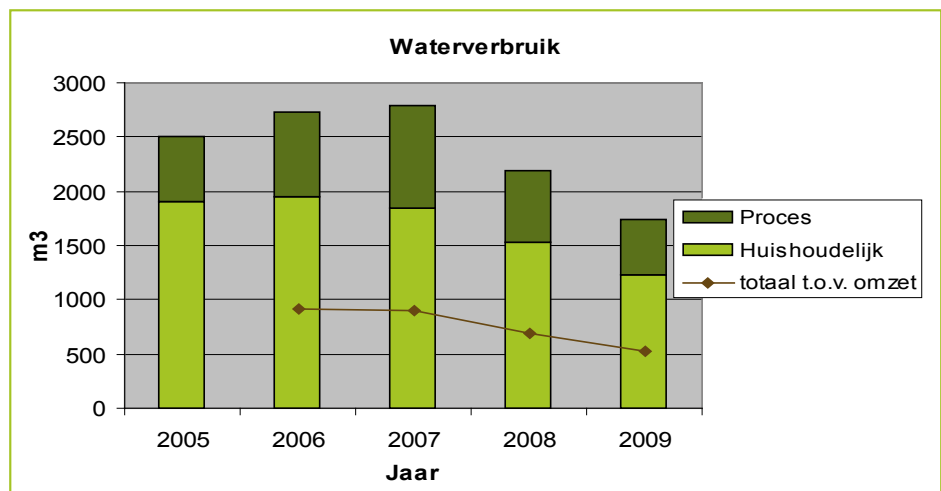

Grafiek 3.8: Verbruik elektra (kWh)

WATER

In de voorbehandeling van de lakkerij wordt gewerkt met demiwater. Dit wordt gemaakt door middel van omgekeerde osmose. Hierdoor ontstaat een stroom schoon afvalwater. De verdere daling in 2009 komt door minder activiteiten in de productie. Dit heeft vanuit de lakkerij invloed op het verbruik van water t.b.v het proces. In 2009 hebben we minder medewerkers(vooral flexwerkers) in dienst gehad.

Grafiek 3.9: Waterverbruik

GELUID

In maart 2003 heeft er een controlemeting geluidsemisatie plaatsgevonden. Conclusie van het rapport: er wordt op alle punten aan de geluidsvorschriften voldaan. Sinds 2003 hebben zich geen wijzigingen in de productie meer voorgedaan die een negatieve invloed op de geluidsemisatiecontour hebben.

AFVALWATER

Conform de vergunning verontreiniging oppervlaktewater (WVO) worden er analyses uitgevoerd op het afvalwater. Het afgevoerde proceswater wordt via een meetput op het gemeentelijk riool geloosd. Sinds 2005 zijn er geen normoverschrijdingen geweest.

BODEM

Op een gedeelte van het terrein is een bodemverontreiniging met minerale oliën en chroom. Het betreft een niet urgent geval van ernstige bodemverontreiniging.

Deze bodemverontreiniging wordt gemonitord met als doel het actualiseren van de milieuhygiënische gegevens van het grondwater zodat eventuele verspreiding vroegtijdig kan worden vastgesteld. Het laatste onderzoek heeft plaatsgevonden in januari 2009. De conclusies uit het rapport: de verontreinigingen zijn waarschijnlijk ontstaan tijdens de brand in 1970. De verontreiniging verplaatst zich niet en de gemeten concentraties van minerale oliën zijn in de loop der jaren sterk afgenomen.

4. Milieudoelstellingen

Dit hoofdstuk legt een verband tussen de activiteiten van Gispén International BV en de belangrijkste milieueffecten die deze activiteiten kunnen hebben. Er wordt aangegeven op welke wijze Gispén International BV acties onderneemt om de milieuprestaties te verbeteren. Het milieuprogramma van Gispén International BV en de doel- en taakstellingen verschaffen daarbij inzicht in de activiteiten die worden ontplooid om de milieuprestaties te verbeteren.

Gispén International BV heeft respect en aandacht voor de belangen van haar stakeholders en heeft deze hoog in het vaandel staan. Doel van het milieubeleid - en in bredere zin de beleidsverklaring voor maatschappelijk verantwoord ondernemen - is het bevorderen van het welzijn van medewerkers en een minimale milieubelasting bij werkzaamheden. Toeleveranciers en ketenpartners worden gemotiveerd vergelijkbare beleidsuitgangspunten te hanteren. Zij worden geselecteerd op basis van hun prestaties en organisatie. Efficiency, kwaliteit, veiligheid en duurzaamheid staan hierbij centraal. Bij het kiezen van haar milieudoelstellingen heeft Gispén International BV haar medewerkers betrokken. Van alle afdelingen, die een centrale rol hebben in het primaire proces, zijn medewerkers gevraagd om input te leveren voor milieudoelstellingen en verbetermaatregelen. Resultaten worden 2 maal per jaar in het Directieoverleg besproken.

Voor de belangrijkste milieuaspecten geldt beheersing als uitgangspunt. Vanuit de MVO beleidsverklaring van de Gispén Lensvelt Group, de belangrijkste milieuaspecten en de input van de medewerkers zijn verbeterdoelstellingen voor Gispén International BV geformuleerd. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen doelstellingen voor 2010 en doelstellingen die continu zullen worden nageleefd.

De milieudoelstellingen zijn afgeleid vanuit het beleid en eerder opgesteld volgens ISO

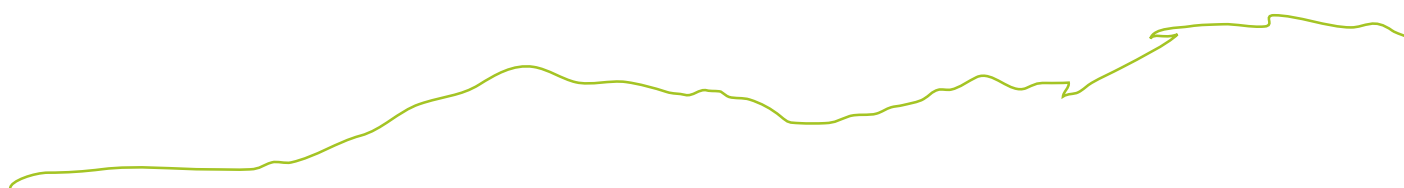
14001. Hierdoor worden doelstellingen en streefdoelen zoals genoemd in EMAS III door elkaar gebruikt.

Het milieumanagementsysteem van Gispen International BV zal het kader bieden voor het nastreven van de volgende doelstellingen voor 2010 om de milieueffecten te beheersen en te verminderen:

MILIEUDOELSTELLINGEN GISPEN INTERNATIONAL BV VOOR 2010

Milieuaspect	Omschrijving doelstelling	Grondslag	Realisatie
Toner in printers en kopieermachines	Reductie van het gebruik van toner	Milieuaspect Arbo-aspect	2010
CO2 uitstoot	Reductie compensatie CO2 uitstoot met 10 %	Milieuaspect	2010
CO2 uitstoot	CO2 uitstoot vanuit bedrijfswagens reduceren	Milieuaspect	2010
Grond en hulpstoffen	Meubelprogramma ATLAS per 1 januari 2011 chroom vrij.	Milieuaspect	2010
Duurzaam ketenbeheer	Inzicht krijgen in de keten die betrekking heeft op de 4 grootste handelspartners/leveranciers die verantwoordelijk zijn voor 50% van de omzet	Milieubeleid	2010
Afval	Verdere optimalisatie afvalscheiding en hergebruik	Milieubeleid	2010
Energie	Besparing op energieverbruik t.b.v. verlichting.	Milieuaspect	2010

Tabel 4.1: Milieudoelstellingen 2009

De milieudoelstellingen voor 2010 zijn gekozen op basis van een significantiebepaling. Deze significantiebepaling wordt in bijlage 2 toegelicht.

De volgende doelstellingen zullen continu worden nagestreefd:

DOELSTELLINGEN DIE CONTINU NAGESTREEFD WORDEN

Milieuaspect	Omschrijving doelstelling	Grondslag	Realisatie
Energie	Groene stroom en groen gas gebruiken	Milieubeleid	Continu
Grond- en hulpstoffen	Volledig hergebruik poederlak	Milieuaspect	Continu
Grond- en hulpstoffen	Productontwikkeling volgens C2C principe	Milieubeleid	Continu
Milieuozorg	Continueren EMAS-registratie	Milieubeleid	Continu
Milieuozorg	Continueren certificering ISO 14001	Milieubeleid	Continu
Milieuozorg	Tenminste voldoen aan wettelijke eisen en vergunningsvoorschriften	Milieubeleid	Continu

Tabel 4.2: Continu doelstellingen

Onderdeel van het milieumanagementsysteem is het milieuprogramma waarin alle milieugerichte maatregelen zijn opgenomen. Deze maatregelen zijn erop gericht om de verschillende doelstellingen die geformuleerd zijn voor 2010 in het integrale zorgsysteem te implementeren. Onderstaand overzicht legt het verband tussen de belangrijkste milieuaspecten aan de ene kant, en de geformuleerde doelstellingen aan de andere kant. In het volgende overzicht worden per milieuaspect de maatregelen weergegeven die genomen worden om de eerder genoemde doelstellingen voor 2010 te realiseren.

WELKE MAATREGELEN WORDEN GENOMEN OM DE DOELSTELLINGEN VOOR 2010 TE REALISEREN?

Milieuaspect	Maatregel of taakstelling
Toner in printers en kopiermachines	Realisatie reductie door alle printers en kopieermachines standaard op de ECO stand in te stellen.
CO2 uitstoot	Reductie compensatie CO2 uitstoot door minder energieverbruik, minder zakelijke kilometers en minder papierverbruik.
CO2 uitstoot	CO2 uitstoot vanuit bedrijfswagens reduceren door km in kaart te brengen per rijder, stimuleren A label auto's en gecombineerd vervoer naar inhuizingen.
Grond en hulpstoffen	Meubelprogramma ATLAS per 1 januari 2011 chroom vrij. Projectgroep binnen Engineering is bezig om voor alle verchroomde onderdelen een alternatief te vinden.
Duurzaam ketenbeheer	Kopieën opvragen van de certificaten (EMAS, ISO 14001, Cradle to cradle beleid) en de geldigheid van de certificaten borgen in de Green Box. Gedragscode opnemen in de inkoopprocedure/leveranciersselectie waarin wordt overeengekomen dat de negatieve invloed op het milieu in de keten geminimaliseerd wordt.
Afval	Verdere optimalisatie van afvalscheiding, hergebruik verpakkingsmateriaal en overleg met leverancier over retouname.
Energie	Toepassen van nieuwe technologie voor verlichting.

Tabel 4.3: Maatregelen gebaseerd op doelstellingen

VERANTWOORDELIJKHEID

De verantwoordelijkheid voor de realisatie van de doelstellingen en het uitvoeren van de geformuleerde maatregelen, is belegd bij de proceseigenaren. De KAM manager is eindverantwoordelijk voor het integrale managementsysteem en ziet toe op de milieuprestaties.

5. Gerealiseerde doelstellingen

De milieudoelstellingen, zoals opgesteld voor 2009, zijn hier onder geformuleerd:

	Milieuaspect	Omschrijving doelstelling	Grondslag	Realisatie
1	Afval en reststoffen	Reductie van de hoeveelheid afvaltransporten	Milieuaspect	2009
2	CO2 uitstoot	Het voorkomen van bodem- en grondwaterverontreiniging door het treffen van bodempreventieve maatregelen.	Milieuaspect	2008
3		Reductie CO2 uitstoot van bedrijfswagens en woon-werkverkeer	Milieuaspect	2009
4	CO2 uitstoot	CO2 uitstoot vanuit bedrijfswagens neutraal maken	Milieuaspect	2009
5	CO2 uitstoot	Reductie CO2 uitstoot door het nieuwe werken	Milieuaspect	2009
6	Duurzaam ketenbeheer	Inzicht krijgen in de keten die betrekking heeft op de 4 grootste handelspartners/leveranciers die verantwoordelijk zijn voor 50% van de omzet	Milieubeleid	2009
7	Productinformatie	Producten voorzien van informatie zodat aan het eind van de levenscyclus het materiaal gerecycled kan worden.	Milieuaspect	2009

	Milieuaspect	Omschrijving doelstelling	Grondslag	Realisatie
8	Energie	Besparing op energieverbruik t.b.v. verlichting.	Milieuaspect	2009
9	Papierverbruik	Papierverbruik reduceren met 10%. (doelstelling in 2008 niet gerealiseerd)	Milieuaspect	2009

Tabel 5.1: Milieudoelstellingen 2007

1. Het resultaat van 2009 is een reductie van de hoeveelheid afvaltransporten van 48 %. Dit is gerealiseerd door op de eerste plaats minderafval maar ook door een betere beladingsgraad van de containers.
2. In 2009 is geïnventariseerd wat de carbon footprint van Gispen is. Hierop is besloten dat we dit gaan compenseren en is Gispen per 1 juli 2010 klimaatneutraal.
3. CO2 uitstoot van onze bedrijfswagens compenseren is gerealiseerd door het onder punt 2 genoemde.
4. Reductie CO2 uitstoot door het nieuwe werken. De tijd dat medewerkers van Gispen van een andere locatie, bij de klant, thuis of elders, hebben ingelogd op het Gispen netwerk is met ruim 20% gestegen.
5. Inzicht in de keten krijgen. We hebben in 2009 belangrijke stappen gemaakt en hebben onze handelspartners zich ingezet voor duurzaamheid. We hebben de genomen acties niet in concrete afspraken omgezet en we hebben dus deze doelstelling niet gerealiseerd. De werkgroep MVO zal dit punt in 2010 uitwerken en derhalve is het opnieuw in de doelstellingen opgenomen.
6. In 2009 zijn onze producten voorzien van een nieuwe informatiedrager. Deze verwijst naar de productinformatie kan worden opgevraagd. In de Greenbox ligt een gedetailleerde omschrijving van alle gebruikte componenten vast.
7. Over 2009 is beduidend minder energie verbruikt dan over 2008. Dit komt voor een belangrijk deel uit vermindering productie op de locatie Culemborg. Besparing is ook gerealiseerd door bewegingssensoren voor verlichting, bewustwording bij onze medewerkers en het reduceren van ploegendiensten.
8. Papierverbruik reduceren met 10%. In 2009 hebben we 17% minder papier verbruikt dan over 2008. De reductie is bereikt door minder printen, door aanpassen processen zoals bv digitaal opslaan en niet meer printen. Verder zijn al onze printers standaard ingesteld op dubbelzijdig printen.

WET EN REGELGEVING

Gispin International BV valt als type B onder het activiteitenbesluit. Tijdens de overgangsperiode van 3 jaar gelden de voorschriften vanuit de vergunning Wet Milieubeheer als extra voorschriften. In 2010 is er een maatwerkvoorschrift van kracht geworden met betrekking tot geluid. In dit maatwerkwerk zijn de waarden genoemd in de vergunning Wet Milieubeheer onveranderd opgenomen.

In november 2009 is er een schrijven van het Waterschap Rivierenland ontvangen dat de WVO vergunning is vervallen en dat voor alle afvalwaterstromen het activiteitenbesluit geldt.

De KAM manager controleert maandelijks vanuit een jaarplanning een onderdeel van de voorschriften op naleving zodat per kalenderjaar alle onderwerpen gecontroleerd zijn. In 2009 zijn er controles uitgevoerd door het Waterschap Rivierenland en de Gemeente Culemborg, hierbij zijn geen afwijkingen geconstateerd.

In 2009 zijn er geen incidenten met betrekking tot de vergunning en/of wet en regelgeving voorgevallen. Er zijn vanuit de omgeving geen klachten ontvangen.

6. Toekomstplannen MVO

Gispen International BV zal MVO tot op de werkvloer onderdeel van regulier overleg maken. Zoals in het voorwoord al vermeld is, zal MVO blijvend deel uitmaken van de missie van Gispen International BV en geen papieren middel zijn. De directie van Gispen International BV geeft MVO ruim baan en kent het een hoge prioriteit toe. Bij alle toekomstige investeringen wordt het milieu en MVO in bredere zin meegenomen.

Naast de milieudoelstellingen voor 2010 die Gispen International BV geformuleerd heeft in hoofdstuk 4, legt zij zich in de toekomst ook toe op de volgende zaken:

- De transparantie zal vorm gegeven worden in het ter beschikking stellen van ofwel een milieuverklaring ofwel een milieujaarverslag, dat jaarlijks aan de stand van zaken zal worden aangepast.
- In alle procedures worden verbeterplannen en doelstellingen meegenomen om te streven naar 100% conformiteit aan de door de wetgever en de EU uit te geven richtlijnen, AMVB's of andere wettelijke maatregelen.
- Bij de recent herziene OHSAS 18001:2007 is een betere afstemming op ISO 14001 'Milieumanagementsystemen' tot stand gekomen. Gispen International BV zal aandacht besteden aan het aspect 'gezondheid', naast 'veiligheid' en zorg dragen voor een brongerichte aanpak van ARBO risico's. Na de integratie van ISO 9001 en 14001 tot één managementsysteem, is de integratie van OHSAS daarbij een van de toekomstige doelstellingen.
- Met ingang van de publicatie in 2010 van de ISO 26000, "Sociale verantwoordelijkheden" zal Gispen zich inspannen om zich daar in de toekomst zoveel mogelijk aan te conformeren.

- De huidige overeenkomsten met betrekking tot gas en elektriciteit levering zijn omgezet naar levering van groene stroom en groen gas.
- In 2008 is een nieuwe instructie voor het “vergroenen” van het wagenpark in gebruik genomen, waarbij de gebruikers van bedrijfswagens gestimuleerd worden om zoveel mogelijk A- of B-label auto’s te kiezen. Naast de bijtelling van 14% voor zuinige auto’s is de instructie een extra motivatie om voor het milieu te kiezen. Gispén International BV zal dit ook in de toekomst blijven stimuleren, zodat vervuilende auto’s plaats zullen maken voor schonere opties.
- Bij alle offerteaanvragen zal het milieu een prominente plaats innemen. De eindgebruikers worden geattendeerd op het verschil tussen initiële aanschaf en de totale kosten gedurende de gebruiksduur, waarbij de aanschafkosten afgewogen worden tegen de garantietermijn en bijbehorende onderhoudskosten.
- Er wordt niet alleen gekeken naar de producten die in de eigen fabrieken worden gefabriceerd, maar juist ook naar de handelsproducten, die complementair zijn aan de Gispén producten. Gesprekken met de toeleveranciers / handelspartners, die nog niet ISO 14001 gecertificeerd zijn, vinden continu plaats. Er is dit jaar een begin gemaakt met de leveranciers, die ca. 50% van de bedoelde omzet vertegenwoordigen en de rest zal bij voortdoring op het feit attent gemaakt worden dat er een punt bereikt wordt, dat Gispén International BV ongecertificeerde producten en diensten niet meer aan zal bieden.
- Bij de reductie van energie zullen bij alle aanpassingen afwegingen gemaakt worden tussen enerzijds de kosten en milieu aan de andere kant. Ofschoon we in de voorliggende jaren al een redelijke reductie tot stand gebracht hebben, zal dit ook in de toekomst onze onverdeelde aandacht blijven hebben.

- Restafval en in het bijzonder verpakkingsmaterialen zullen ook bekeken worden in het licht van minimalisering tot op een kritische grens, waar verpakking juist voldoende is om transport en overslag beschadigingen te kunnen voorkomen. Ook de manier waarop we bepaalde producten in gedemonteerde vorm kunnen aanschaffen heeft de aandacht. Immers kleinere volumes levert winst bij het transport op en als gevolg daarvan een sterk verminderde CO2 uitstoot. Ook hier wil Gispen International BV in de toekomst aandacht aan besteden.

Gispen International BV is zich bewust van de centrale plaats die de organisatie inneemt in de gemeente Culemborg, en de impact die dat heeft op de omgeving. Gispen International BV heeft zich daarom vrijwillig toegelegd op de verplichting elk jaar de lat weer wat hoger te leggen voor de milieuprestaties van het bedrijf. Op deze manier blijf je als organisatie alert en gestimuleerd te streven naar continu verbeteren.

Naam: Arjan Donatz
Datum: 9 juli 2009

Arjan Donatz
Milieuverklaring 2009
Gispens International B.V.
9 July 2009

Bijlage 1: EMAS certificaat

De milieuverklaring 2009 is in het kader van de EMAS verordening van de Europese Unie door Det Norske Veritas certification b.v. (Accreditation certificate number NL-V-0002) getoetst en in orde bevonden.

EMAS verificatie is op 19 augustus 2010 uitgevoerd Arjan Donatz van DNV.

Bijlage 2: Identificatie belangrijke milieuaspecten

Voorafgaande aan het benoemen van de belangrijkste milieuaspecten voor Gispen, zijn er in 2009 interviews gehouden met interne stakeholders. Medewerkers van verschillende afdelingen in het primaire proces zijn betrokken bij het formuleren van doelstellingen op milieuzaken die betrekking op hun werkzaamheden hebben. Op deze manier ontstaat er niet alleen een compleet beeld van de uitgangspositie en verbetermogelijkheden op milieugebied, maar wordt het milieubeleid ook intern gedragen doordat het mede samengesteld is door de medewerkers zelf. Via een analyse van alle activiteiten, producten en diensten van de organisatie wordt een overzicht verkregen van de milieuaspecten van Gispen International BV, en van de aspecten bij haar leveranciers en afnemers. Bij de beoordeling van de milieuaspecten is niet alleen uitgegaan van de normale bedrijfsomstandigheden, maar ook van redelijkerwijs voorzienbare noodsituaties.

Bij de significantiebepaling worden de milieuaspecten getoetst op de volgende criteria:

- De kans dat het effect optreedt
- Relevante milieuwetgeving en voorschriften
- Imagoschade
- Onomkeerbare milieuschade
- Kostenbesparing
- Belang voor derden

Hieronder treft u een toelichting bij deze criteria.

Criteria	Toelichting	Score
Kans dat effect optreedt	Mogelijkheid van het optreden van het effect per tijdseenheid	0 – 3
Wet- en regelgeving	De mate waarin het effect binnen wettelijk bepaalde kaders blijft	3 – 0
(reverse score)	De mate waarin het imagoschade lijdt als gevolg van het effect.	0 – 3
Imagoschade	De mate waarin het imago schade lijdt als gevolg van het effect	0 – 3
Onomkeerbare milieu-schade	De mate waarin de milieuschade van het aspect onomkeerbaar en/of niet herstelbaar is	0 – 3
Kostenbesparing	De mogelijkheden voor het besparen van kosten	3 – 0
(reverse score)		
Belang voor derden	De mate waarin het effect gevolgen heeft voor belanghebbenden en medewerkers	0 – 3

Tabel bijlage 2.1: Significantiebepaling criteria

De aspecten worden afgezet tegen bovengenoemde criteria in de vorm van vragen die met “ja” of “nee” kunnen worden beantwoord om de significantie van de aspecten te bepalen. Vervolgens wordt per significant milieuaspect een score (0-3) bepaald om een doelstellingenlijst op te stellen. Deze doelen zijn veelal afhankelijk van beschikbare technologie, financiële haalbaarheid, capaciteit van de organisatie etc. Deze afwegingen nemen echter niet weg dat ook als het niet als doelstelling wordt opgenomen, toch belangrijk blijft.

De significante aspecten met mogelijke milieueffecten zijn onderstaand opgenomen. De hieraan gekoppelde milieudoelstellingen zijn opgenomen in hoofdstuk 4.

Milieuaspect	Milieueffect
Toner	Afval + uitstoot + reductie gebruik stoffen
Bodem	Verontreiniging
Energie	Broeikaseffect
CO2 uitstoot	Broeikaseffect
Grond- en hulpstoffen	Afval
Papierverbruik	Afval
Transport	Emissie
Energie	Broeikaseffect
Transport/lucht	Emissie

Tabel bijlage 2.2: Significante aspecten en milieueffecten

